

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Lzhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, naročnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 19.

V Ljubljani 1. oktobra 1873.

Tečaj XIII.

Starši, podpirajte učenike!

Hvala Bogu, šola se je zopet začela, sedaj imam vendar enkrat mir pred otroci, ker imajo v šoli opraviti, tako slišimo tu in tam, govoriti starše o začetku šolskega leta.

Dobro ste jo zadeli, otroci imajo zopet kaj posla, ako pa mislite, da prevzame šola vso skerb za otroke, in da se vam je vse to breme odložilo in učeniku naložilo, motite se zelo zelo!! Sedaj vas še čaka poglavitna skerb, veliko veliko dela, ako vam je na tem, da se otroci kaj nauče. Kaj bo opravil naj spretnejši in naj bolj goreči učitelj brez vaše podpore? Malo, včasih nič!

Pa kako hočemo podpirati učenika, slišim marsikaterega vprašati?

Na mnogoteri način, in prav prav zdatno ga bote podpirali, samo da le hočete, tudi časa vam ne bo mankalo, dasiravno so nekateri izmed vas obloženi z vsakdanjimi opravili.

1. Pazili bote, kakošne so bukve, kakošne so pisavne knjžice vaših otrok, pogledali bote, kako ravnaajo s svojim šolskim orodjem, prilike dovolj za opazovanje, in javolne bo minul dan, v katerem ne bo treba otrokom kaj naročiti, ali jih kaj posvariti.

Pridna hišna gospodinja, koliko bo imela ta opraviti, da otroci prihajajo v šolo suazni in umiti, a ne razkodrani in umazani, in taki kakor da bi jih bili ciganje popustili. Kakošni pridejo otroci dostikrat v šolo, kakošne so njih pisavne knjžice, ako jih že sploh prinesó v šolo. Po dvakrat, po trikrat raztergajo otroci podarjene bukve, tukaj moramo vendar vprašati: „Starši, ali kedaj pogledate, kako otroci ravnaajo s šolskimi rečmi, ali ne veste, da se jih bo deržal nered, katerega se sedaj v šol-

skem času privadijo, vse žive dni? Da je tem tako, vas uči vsakdanje življenje.

2. Skerbeli bote, da bodo otroci vsaki dan in redno v šolo hodili, brez rednega obiskovanja ni šolskega napredka. Vidimo otroke po 3—4 leta v enem razredu. Ako pa v zapisnike pogledamo, se temu ne čudimo. Otrok iz šole ostaja, součenci ga v nauki prehite, tako mine eno, tako drugo, tako tretje leto i. t. n.

Vaša dolžnost je dalje, da otroke o pravem času v šolo pošiljate, da šole ne zamujajo, da pazite ali oprašujete, kaj med potjo delajo, ali o pravem času tudi v šolo pridejo, in o pravem času zopet domu. Ako se zakasné, morate vediti, zakaj se je to zgodilo. Koliko nejevolje, koliko sitnosti, odgovornosti pred Bogom in ljudmi odvernete starši s takim ravnanjem sebi, učnikom in drugim ljudem.

Kako pa naši mestni otroci v šolo hodijo? Celo uro predenj je šolski nauk, postavajo že po oglih, po mestnih ulicah, mirne ljudi nadlegvajo, ter se med sabo prepirajo, poslednjič pa vendar še šolo zamudé. Takošna je njihova priprava za šolski nauk! Taki pridejo v šolo, vse drugo jim gre po glavi, samo tisto ne, kar jim učenik pripoveduje; roke in noge so pa tudi v šoli vedno pripravljene za napad in bran, bojevita kri tudi tu ne miruje, ako se ne sujejo z rokami, bercajo se pa pod klopjo z nogami. Učenik naj pa potem tako druhal dve uri v strahu in redu obderži, naj ž njo napreduje, naj jo veliko in veliko naučí. — Pretep v šoli osnovan prenese se potem na mestne ulice, tako da memogredoči postajajo in se čudijo razjarjeni druhali. Ko bi ne bilo treba obedovati in večerjati, bi taki otroci toliko za dom opraševali, kolikor za šolo.

Vzemimo pa, da bi vi starši svoje otroke priganjali, da bi, predenj v šolo gredo, svoje naloge izdelali in se za nauk pripravili, koliko več bi učenik opravil v šoli. To je vendar jasno kot beli dan! Kedar imajo otroci kaj šolskih nalog, in količkaj morete, ne privolite jim, da bi kaj drugega delali; otroke nobena reč tako ne veselí, kakor delati, kedar bi se imeli učiti, to pa, da se v šoli zgovarjajo.

Morda še niste nikoli premislili, koliko šolo s tem podpirate, da otroke bolj na drobno izprašujete, kaj so se to ali uno uro učili, kaj je učenik, kaj je katehet pripovedoval, ako jih vprašate, so li bili kaj poklicani ali vprašani, so bili li kaj kaznovani i. t. d. Že zarad tega, da bodo vedeli vam kaj povedati, bodo raje pazili. Vem pa, kaj vam otroci odgovarjajo na taka vprašanja. „Nimam se ničesa učiti, učenik me nikdar ne pokliče in vpraša, druge vpraša, mene pa ne; nekaj je sicer pripovedoval pa ga nisem mogel razumeti i. t. d. Tako otroci vso odgovornost od sebe na učenika in součence valé; le drugi so, ki jim ne dajó miru, jih dražijo, jim nagajajo. A lepo vas prosim, spoštovani starši,

nikar svojim otrokom tega ne verjemite, sicer sebi delate naj večjo preglavico. Vaša ljubezen je morda dostikrat prevelika in preveč čutna; drugi ljudje vaše otroke bolje poznajo, nego jih sami poznate in ti vam bodo povedali, da vas je ljubeznjivi sinko prav debelo nalagal in za nos vodil.

Delavni oče in skerbna mati vsako leto prevdarita, kako bota shajala s zaslužkom, kako bota obračala pridobljeno, koliko bo treba za stanovanje, za obleko, za hrano za to ali uno reč, mari ne bota nič skerbela, kako bota svoje otroke izrejevala, podučevala, v šolo pošiljala, v šolskem času na nje pazila? — Nemogoče, da bi za to nič ne skerbela!

Akoravno, so nekateri iz med vas s skerbjo in delom za vsakdanji kruh preobloženi in celi dragi dan gredo za zaslužkom, zvečer pa pridejo utrujeni in spehani domu, akoravno nekateri še sami niso šolali, tedaj tudi šolskega nauka in napredka svojih otrok v tej ali uni stroki ne morejo presoditi, vendar kdor stanovitno hoče, že najde toliko časa, da popraša za svoje otroke in se po eni ali drugi poti prepriča, ali se njegovi otroci kaj v šoli uče, ali kaj store, kako se vedejo in obnašajo? Zvečer ali zjutraj v nedeljih in praznikih že najde skerben oče toliko časa, da za svoje otroke enkoliko poskerbi. — Rekli bote, to je preveč, čemu je šola, čemu so učeniki, ako bom jaz sam otroke učil. — A le pomislite, da te dolžnosti vas ne odveže nobena šola, otroci so vaši, vaše ime nosijo, ali vam bodo svoje dni v veselje v tolažbo, ali v žalost in britkost. Veliko tega — dasiravno ne vse — je v vaših rokah; sedaj so res za nekaj časa nam učenikom izročeni, veselimo se z vami vred, ako so vaši otroci pridni in milujemo vas in vaše otroke, kedar vidimo, da vse opominovanje nič ne zda; a pri nas se to vsako leto menja, vsako leto dobimo večidel drugi zarod, a vam stariši otroci zmirom ostanejo. — Živali pusté svoje mladiče, kedar si znajo živeža iskati; a kerščanski stariši, kateri so pred altarjem obljubo storili, skerbeti za svoje otroke, tega ne storé nikoli.

Pomisliti je tudi vredno, kako otroci, katere doma starši sprašujejo, v šoli veselo odgovarjajo, na obrazu se jim bere, da so radi v šoli, da jih veseli prašanim biti; taki otroci tudi navadno ljubijo svojega učenika, šolskim tirjatvam lahko zadosté; šola ima izverstne učence, s katerimi se lahko ponaša, učeniki vidijo sad svojega truda in to je lepo plačilo za njihovi trud. To vendar vsak učenik ve povedati, da se otroci staršev, za katere se kaj skerbi, od drugačnih razločujejo kakor noč in dan. — Ako učenik naleti na takega zapušenega in zanemarjenega otroka, ter ga vpraša, ali si se kaj učil doma? ga taki otrok debelo gleda, češ, kaj neki hoče učenik od mene imeti, da bi se doma učil, ali ni dosti, da v šolo hodim! In kjer je večina takih otrok, kakor po naših mestnih šolah, potem naj pa učenik gleda, kako bo dosegel učni smoter.

Vso hvalo zaslužijo starši, kateri svojim otrokom blago in denar zapuste, še bolj pa jo zadenejo tisti, kateri skerbé, da se otroci kaj naučé; za to se jim tukaj v mestu vsa mogoča prilika ponuja. Vsakdanja skušnja uči, da marsikdo zgubi denar in premoženje, a s pridnostjo in učenostjo ga zopet pridobi.

Ako večkrat prašate pri učениkih, kako se vaši otroci v šoli obnašajo, spoznali bote bolje učeníke svojih otrok, o marsičem, kar vam sedaj ni tako znano, se bote dali podučiti; presodke do šole in do učeníkov bodo zginili, dobrodejna vez bo vezala šolo in dom, in korist od tega bodo imeli le vaši otroci; nič več ne bote verjeli nehvaležnim in hudobnim otrokom in njih staršem, kateri radi vso krivico valé na učénika, da ni mogel narediti iz vsacega tumpca in terdovratneža učénjaka.

Le pomislite malo, vsake kvatre vam na dom pošiljamo liste (šolska na znanila), v katerih je zapisano, kako se vaši otroci v šoli obnašajo, kako v učenosti napredujejo. Ako šolskih naznanil ne znate sami brati, dajte jih komu, da jih prebere, ali vprašajte sami učénika ali ravnatelja, kaj je tam napisanega; jaz mislim, da ni ga učénika, kateri bi vam na vaše vprašanje ne odgovoril in potrebnega ne razjasnil. Šolska naznanila dobivamo več ali manj pomazana in zavaljena nazaj, iz med staršev pa malokateri popraša, od kod pride, da sinek ne napreduje, da je tolikrat zapisano sr. ali n. z.

(Dalje prih.)

O zemljepisnem nauku na srednjih šolah.

(Iz let. sporočila ljublj. višje realke l. 1873 posneto po spisu gosp. dr. Alex. Supan-a.)

(Dalje.)

Ko se s tem učenci navadijo, tla načertati, in se teh pravil tudi na pamet nauče, razumejo vsak zemljevid. Za poskušnjo naj se da narisati učencem premér (Durchschnitt); izurjen učencec bo to izpeljal na vse strani i. dr. Sicer priporoča g. pis. to ne pretirati, pa tudi ne zanemarjati.

Dasiravno so gore in vode v naj ožji zvezi (g. pis.), vendar sem razpravljaj vsake za se, in še le potem, ko so učenci razumeli vsako posamezno poglavje, sem jim povedal, kako to dvojé skupaj gre. Reči, katere smo videli, so nam bile za predstavo tega, kar nismo mogli videti, namreč morja. Visoki bregovi Gruberjevega vodotoka in Ljubljance so nam poočitali sterme obrežje, nizki savski bregovi pa nizko. Ko smo enkrat bili na Golovcu, mislili smo si, da je vsa ravnina pred nami pod vodo, tako da ni videti hiš. Na vprašanje, kaj bi bilo potem z Golovcem, Šmarno goro in z Vranšico, odgovorili so učenci: To bi bili otoki,